

„Europos Sąjunga, Lietuva ir aš – po dvidešimties metų“

Ištrauka iš mokytojos dienoraščio
2029 metai

Kovo 30 diena

Mūsų gimnazijoje paskutinė diena prieš Velykų atostogas. Nuostabiai saulėta ir šilta! Tikras pavasaris! Tik tai A. Baranauską ir norisi cituoti: „Kur tik žiūri, vis gražu: žalia, liekna, gryna!/Kur tik uostai, vis miela: giria nosį trina!“. Todėl šįryt susirinkome į integruotą biologijos, kūno kultūros, žemės meno, ekologijos, aplinkosaugos pamoką. Tai buvo paskutinis, visą kovo mėnesį daryto, projektinio darbo, per kurį nagrinėjome iš po žiemos miego atbundančią žemę, akcentas. Mažieji liko straksėti mokyklos teritorijoje, o grupė vyresniųjų klasių mokinių ir mokytojai, susėdę ant dviračių, lėkėme į Troškūnų girininkiją. Pasigainiojom pažintiniu miško taku, vaikinai prikėlė suoliuko lentą, apkabinom ąžuolą, prisipildėme energijos ir į galvą šovė mintis, kodėl tokią gražią dieną neaplėkus miestelio žymiųjų vietų. Grynas oras, pavasarinė nuotaika, plevenantys plaukai, nenutylantis juokas ir per kelias valandas aplėkėme aplinkines įžymybes: Vašuokėnų ir Raguvėlės dvarus, Barboros akmenį, Kazio Inčiūros tėviškę.

Kovo 31 diena

Reikia mokiniams elektroninius skambučius išsiųsti, jog poryt nepamirštų ateiti į balandžio mėnesio projektinio darbo pristatymą, kiek žinau, šis mėnuo bus skirtas lietuvių tautinės etnografijos mokymuisi. O kokie įdomūs darbai dailės pamokose laukia! Skrynių tapymai, puodų žiedimai ir jų dailinimai senaisiais raštais, jų atitikmenų ieškojimas šiuolaikiniame mene... Laukiu nesulaukiu atostogų pabaigos!

Balandžio 10 diena

Ryte koridoriuje beveik kaktomis susidūrėme su Regina Talačkienė —geografijos mokytoja ir mokinių klubo „Europietis“ vadovė nuo pat jo įkūrimo pradžios 2003-aisiais metais. Priminė, kad jau laikas rimtai kibti į darbus, ruošiantis gegužės pirmąją laukiančiai šventei. Iš tikrųjų! Liko kelios savaitės. Užsiminė, kad betvarkydama klubo archyvą rado dar 2004-aisiais metais, prieš Lietuvai tampant Europos Sąjungos nare, mokinių pieštus piešinius. Nulėkiau pasižiūrėti: atsispindi tuometiniai vaikų lūkesčiai. Mokytoja pasiūlė surengti parodą ir palyginti, kokį pokytį padarė ketvirtis amžiaus. Taip ir padarysim.

Balandžio 16 diena

Šiandien dailės mokėmės architekto M. Knakfuso gatvėje esančiuose senelių slaugos ir palaikomojo gydymo namuose. Buvome taip džiugiai ir vaišingai sutikti, kad vos nepamiršome, ko gi ištikrųjų atėjome: rinkti lietuvių tautodailės raštų. Senos moterėlės laukė mūsų prisikepusios bandelių, piešė senuosius audimo raštus, kuriuos dar pamena iš savo mamų, nors net ir piešinių nereikėjo: visos lovos nutiestos automis lovatiesėmis, ant pečių gula pačių nertos skarelės, palaidinių kalnieriukai siuvinėti. Čia jėgas atgaunantys vyrai, skutinėja pypkes, drožinėja ir raižo šaukštus, dainavo, pasakojo savo istorijas. Norsėjome domėtis tik lietuvių

raštais, taip pat besiilsintys ispanų, vokiečių ir prancūzų pensininkai papasakojo apie savuosius. Todėl ir namų darbą uždaviau palyginti skirtingų tautodailės ženklus.

Balandžio 24 diena

Saulė raudonai plieskia verandos sienas. Iš kambario skverbiasi mano vaikų ir svečių — blyškiaveidės Seijos ir tamsiaplaukio Baharo — klegesys. Stebiuosi, kaip jie bendrauja, kaip greit supranta vienas kitą, atsakinėja akimirksniu, tarsi pokalbis vyktų tarp kelių britų paauglių. Ir taip tikriausiai ne vien mūsų namuose, nes Anykščių oro uoste vakar pasitikome net 40 svečių iš Turkijos ir Suomijos.

Balandžio 27 diena

Pusryčiams mielinius blynus valgėm kitaip nei kiekvieną dieną. Kartu prie vieno stalo su Lietuva ir senbuvė Suomija, ir naujokė Turkija. Taip per Europą eina grandinė: Suomija → Lietuva → Turkija. Arba nuo apačios aukštyn: Turkija → Lietuva → Suomija. Nors tiksliausiai ji atrodo taip: Suomija ↔ Lietuva ↔ Turkija. Mokomės patys ir jau galime padėti kitiems. Bendradarbiaujame, draugaujame, todėl savo drauges — Tamperės ir Bursos mokyklas — kvietėme dalyvauti piešinių parodoje. Kokie skirtingi darbai, jau vien ką reiškia šiaurinė Suomija ir karšta Turkija! Spalvos, mintys! Pats ekspozicijos atidarymas gal kiek nuobodokas buvo, kažko trūko, net R. Guobis sėdėjo kampe visai tylus. Gerai, kad mūsų kultūros centro direktorė, visur esanti, visur suspėjanti, besišypsanti, greitu žingsniu vaikstanti, Jolanta Pupkienė valandai likus suskubo pakviesti troškūniečių romų šokių ir dainų kolektyvą, savo besiplaikstančiais margaspalviais sijonais praskaidrinusiais renginį.

Balandžio 29 diena

Planavau ramią dieną, bet kur tau! — visos gatvelės pilnos lenkų piligrimų! Mūsų siaurukas, važinėjantis nuo 1899 metų, toks populiarus tapo — iki Troškūnų ar Rubikių bilda ir bilda. Ir vis su dainom, ant žarijų ruoštomis vaisėmis, laužais ar Tado Blindos plėšikais.

Lenkų piligrimai labai pamaldūs, prie stebuklingojo Marijos paveikslo vien baltos lelijos, o pati bažnyčia pakvipo žvakių vašku... Koncerte, bažnyčios rūsyje, pasijutome visi savi, tikri kaimynai, o ir jų liaudies dainos man pasirodė gan panašios į mūsų.

Naktis iš gegužės 1-osios į 2-ąją dieną

Och... Ką tik parėjau namo. Pavargau, jau nieko nesinori, tik ištiesti kojas, bet reikia pažymėti dienos įvykius, kol dar įspūdžiai švieži.

Grįžau ne viena, iki rytojaus mūsų namuose dar viešės Seija ir Baharas. Dalį svečių išlydėjom, kiti nakvos vienuolyne, šeimose. Eidami su atvykėliais namų link, kalbėjome apie visos dienos renginius. Suomė, apsilankiusi etnografiniame muziejuje, niekaip nesuprato „stebuklo“, kaip senolė į medinę sviesto muštokę įpylusi surūgusio pieno, paplakusi po kurio laiko ištraukia sviestą. Turkas Baharas, grojantis elektriniu saksofonu, gyrėsi išbandęs birbynę. Abu žavėjosi miestelio tvarka, architektūra, išlaikytomis tradicijomis, žmonių veiklumu, draugiškumu ir paprastumu, lygiuose Troškūnų laukuose bebaigiamais įrengti golfo laukai.

Ryte, beeidama šventinėje eisenoje miestelio gatvėmis, prisiminiau ir prieš 25-erius metus vykusią eisena, kai buvau mokinė ir šventėme Lietuvos įstojimą į Europos Sąjungą. Kai taip pat kaitino saulė, signalizavo pravažiuojantys automobiliai. Šįkart jausmas toks pat, tik

pakėlusi akis vaizdą matau jau pakitusį: šalia pagrindinio kelio driekiasi dviračių takas; pasukusi galvą atgal, matau renovuotą mokyklą, kurioje per šį laikotarpį įrengtas baseinas, teniso kortai, sutvarkytas stadionas, mokiniai turi visas sąlygas atlikti cheminius bandymus, fizikos laboratorinius darbus; džiugu eiti lygiomis gatvėmis, dairytis į restauruotus senuosius pastatus, naudotis didelės modernios bibliotekos paslaugomis, savaitgaliais susiburti senojoje gimnazijoje — jaunimo centre, dviračiais pasivažinėti pažintiniu miško taku, svečius nuvesti į miestelio muziejų, Troškūnų naujienas skaityti savaitiniame elektroniniame miestelio laikraštyje; žiūrėti filmus vėl veikiančiame kino teatre; o dar ir modernus kultūros centras, jame kasmet vykstantys „Troškimai“ — vaikų ir jaunimo teatrų festivalis jau tapęs europiniu renginiu. Aplink Troškūnus dygsta nauji pastatai, atidaryti Anykščių muzikos ir dailės mokyklų skyriai, aktyvi Jaunimo Centro veikla, dramos teatras, bažnyčios jaunimo choras...Visa tai rodo, kad Aukštaitijos provincijos miestelis nesenstam, nepasmerktas, o auga, plečiasi, daugėja jaunų aktyvių žmonių, nes jie čia turi, ką veikti.

O ką reiškia su mumis ėję kitataučiai? — prasiplėtė mūsų pažiūros, pažįstamų ratas, mes įdomūs kitiems. Akivaizdu, kad jiems pas mus Troškūnuose patinka, ir pati galutinai suvokiau, jog ir man čia labai gera. Visai pamiršau, kokia nepatenkinta grįžau į miestelį po kelerių studijų metų. Taip norėjosi naujovių, šiek tiek viskas pabodę buvo. Nors ir tada suvokiau mažo miestelio vertę. Čia taip gera, taip sava, tiek laisvės, gryno oro, gyvenimo kokybė dabar nė kiek neatsilieka nuo didmiesčio, gal ją net ir lenkia. Čia mes vis dar turime laiko! Todėl po darbo susėdę bažnyčios rūsy galime klausytis gyvai atliekamų klasikos kūrinų, galime tapyti, skaityti... Vakar skambinau Ugnei, guodėsi, kad knygų jau nebeskaito, jų klauso per ausines, stovėdama rytinėse Kauno automobilių spūstyse. O aš didžiavausi, kad vėlų vakarą galiu įsitaisyti minkštame krėslė, vienoje rankoje laikydama puodelį ramunėlių arbatos, kitoje — spaustuve kvepiančią knygą...

Labanakt...

„Europos Sąjunga, Lietuva, mano vaikai ir vaikaičiai – po dvidešimties metų“

Mielieji mano vaikai ir vaikaičiai,

Šiandien vasario 29-oji — mano gimtadienis! Jį švenčiu jau šešioliktą kartą! Ryte lijo ir lijo, o dabar švystelėjo saulė, sulėkė mano žvirbliai, du geniai ir trys kėkštai. Zylės jau maudosi! Esu pokario vaikas, gimiau 1944-aisiais metais, o tų pačių metų rudenį raudonžvaigždžiai Lietuvos „gynėjai“ nušovė mano tėtį prie pat namų, Trakinių kaime, Anykščių rajone. Jis buvo pirmoji auka Virintos pakrantėje. Paskui gulė kiti. Jei nenušovė, tai ištrėmė... Dabar to kaimo nebėra... Aš mažame ir jaukiame Troškūnų miestelyje auginu tulpes, džiaugiuos tyla ir rasotais rytais... Ar auginate jūs gėles? Kiek liko iš tų maišelių, kur padalino 2007-ųjų rudenį? Gal jau pusė Lietuvos skendi tulpėse? Ar pralenkėm Olandiją? Neapleiskite Troškūnų ir mūsų klėtelės!

Įsivaizduoju šitą mažą miestelį po 20-ies metų jau sutvarkytą, aišku, kad Europos Sąjungos struktūrinių fondų parama padėjo įvesti vandentiekį, išlyginti gatves, išvalė Juostos ir Malmažos upelius, o Pajuostinys tapo ypatinga poilsio vieta. Žinau, kad ekologiškus ūkius turi ir A. Mikšys, ir J. Dobrovolskis, ir J. Ribokas. Prie Traupio kelio kvepia ramunėlės, čiobreliai ir kmynai! P. Viktoravičius augina 5 ha melisos! Tai todėl ypatingas ir jo bityno medus! Miškų ūkis, aišku, prižiūri visus tris parkus, o restauruotame Vašuokėnų dvare vėl sklando Maironio dvasia...

Mielieji, po 20 metų mano Andriui, statybų vadovui, bus 57-eri, psichologei Rūtai — 59-eri, verslininkui Algiukui 50, kariškiui Rokui — 46-eri... Pasakojau, kad netikėjau, jog netikėjau, kad sulauksiu tokios Lietuvos, kad mano senelio išsaugota trispalvė plevėsuos Vingio parke, kad mano Rokas tarnaus Irake, Basroje, kad kalbės su danais ar amerikiečiais, žavės Kuveitu vaikščios po Šventąją Žemę...

Įsivaizduoju, kad mano anūkėlė Skaistė dabar yra Šiaulių konservatorijos dėstytoja, jos žavesys ir elegancija labai derinasi su klasikinės muzikos garsais. Ar vis dar žaviesi V. A. Mocarto „Mažąja nakties serenada“? Ar jau buvai Vienoje prie paminklo J. Štrausui? Turiu atsiprašyti Tavęs, Skaistute, kad tada, kai ėjome pėsčiųjų alėja Šiauliuose į muzikos mokyklą, aš vis burbėjau, kad sunku, kad toli, kad per maža, kad gal kitais metais... Buvau neteisi. Tu įrodei valią, stiprybę ir atkaklumą. Tokia coliukė...

Džiaugiuos ir Andriaus Luku — verslininku, nes jau šešerių „krimto“ skaičius ir žinojo valstybių sostines. Dabar jo kepykla „Labas rytas“ Sakalaičių gatvėje vilioja kvapais, naujausiom technologijom ir.. miško uogų įdaru. Siūlau dar vaišinti visus tomis sultimis (1 d. burokėlių sulčių, 2 d. morkų, 2 d. obuolių sulčių ir paskaninti medumi), tik sugalvok padorią kainą — bent 10 eurų už stiklinę!

Žinai, kad mano numylėtasis anūkėlis Jonas tobulina komiksų meną Belgijoje, gyvena Lježe, bet Lietuvos nepamiršo. Kai lankei dailės mokyklą, galvojau, kad iš to „paišeliojimo“ nieko nebus, o, pasirodo, net komiksų muziejus Belgijoje įkurtas! Man Belgija taip ir liko M. Meterlino „Žydrosios paukštės“ šalimi...

Mano mielieji, ką bedarytumėte, kur bebūtumėte, atminkite, ką vaikystėje įsidėjote į širdį: mylėti savo kraštą, gerbti savo kalbą, suprasti kitą kitos šalies pilietį bei gyventi tiesos, sąžinės, meilės ir pareigos rėmuose. Jūs tą galite! Jūs sugebate! Jums dabar suteiktos visos galimybės! Į jus niekas nesikėsina ir negrasina. Tik gina.

P.S. O gal ir aš dar sulauksiu 2028-ųjų...

Jūsų močiutė Laima linki laimės